

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ ЗІ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

© 2019 КРИВИЦЬКА О. Р.

УДК 657.631:368.91:368.03

JEL Classification: M19

Кривицька О. Р.

Система контролю діяльності компаній зі страхування життя як інформаційний ресурс

Досліджено організацію контролю діяльності компаній зі страхування життя за двома напрямками: видача дозволу на діяльність страхових компаній (організаційний (попередній) контроль) і поточний нагляд за її здійсненням (фінансовий контроль). Визначено мету та форму організаційного контролю. Встановлено, що результати організаційного контролю можна вважати першим превентивним заходом, який убезпечує потенційних страховальників від ризику укладання договору із фіктивною страховою компанією. Акцентовано увагу на перевагах і недоліках діючого реєстру фінансових установ, що ведеться Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Запропоновано уточнення форми відображення інформації про реєстрацію фінансових установ у частині її уніфікації за окремими суб'єктами ринку фінансових послуг, зокрема, виокремлення реєстру компаній зі страхування життя. Встановлено важливість контролю за фінансовим станом компанії зі страхування життя та визначено роль тестів раннього попередження для його здійснення. Зважаючи на складність процесу оцінки фінансового стану страховика за тестами раннього попередження, запропоновано розміщувати інформацію про результати такої оцінки на офіційному сайті компанії у зрозумілій та легкодоступній формі. Рекомендовано доповнити перелік обов'язкової звітності страховика інформацією про загальну оцінку фінансового стану за результатами тестів раннього попередження. Оприлюднення такої інформації на офіційному сайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, уніфікує в одному місці дані про фінансовий стан всіх компаній зі страхування життя.

Ключові слова: контроль, інформаційний ресурс, компанія зі страхування життя, тести раннього попередження.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-1-191-198>

Табл.: 6. **Бібл.:** 13.

Кривицька Ольга Романівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, Національний університет «Острозька академія» (вул. Семінарська, 2, Острог, 35800, Україна)

E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

ORCID: 0000-0002-0844-3362

Researcher ID: G-4917-2018

УДК 657.631:368.91:368.03

JEL Classification: M19

Кривицькая О. Р. Система контроля деятельности компаний по страхованию жизни как информационный ресурс

Исследована организация контроля деятельности компаний по страхованию жизни по двум направлениям: выдача разрешения на деятельность страховых компаний (организационный (предварительный) контроль) и текущий надзор за ее осуществлением (финансовый контроль). Определены цели и форма организационного контроля. Установлено, что результаты организационного контроля можно считать первой превентивной мерой, которая защищает потенциальных страхователей от риска заключения договора с фиктивной страховой компанией. Акцентировано внимание на преимуществах и недостатках действующего реестра финансовых учреждений, который ведется Национальной комиссией, осуществляющей государственное регулирование в сфере рынков финансовых услуг. Предложено уточнение формы отображения информации о регистрации финансовых учреждений в части ее унификации по отдельным субъектами рынка финансовых услуг, в частности, выделение реестра компаний по страхованию жизни. Установлена важность контроля за финансовым состоянием компании по страхованию жизни, и определена роль тестов раннего предупреждения для его осуществления. Учитывая сложность процесса оценки финансового состояния страховщика по тестам раннего предупреждения, предложено размещать информацию о результатах такой оценки в понятной и легкодоступной форме на официальном сайте компании. Рекомендуется дополнить перечень обязательной отчетности страховщика информацией об оценке финансового состояния по результатам тестов раннего

UDC 657.631:368.91:368.03

JEL Classification: M19

Kryvytska O. R. The System to Control Performance of Life Insurance Companies as an Information Resource

The article studies the organization of control over life insurance companies in two directions: issuance of work permits for insurance companies (organizational (preliminary) control) and current supervision over its implementation (financial control). The purpose and form of organizational control is defined. It is established that the results of organizational control can be considered the first preventive measure that protects potential policyholders from the risk of entering into an agreement with a fictitious insurance company. Attention is focused on the advantages and disadvantages of the current register of financial institutions kept by the National Commission which carries out state regulation in the sphere of financial services markets. It is proposed to clarify the form of displaying information on the registration of financial institutions in terms of its unification by individual subjects of the financial services market, in particular, the compilation of a register of life insurance companies. The importance of monitoring the financial condition of a life insurance company is noted, and the role of early warning tests for its implementation is determined. Given the complexity of the process of assessing the financial condition of the insurer through early warning tests, it is proposed to place information about the results of the assessment in an understandable and easily accessible form on the company's official website. It is recommended that the insurer supplement the list of mandatory reporting with information on the assessment of the financial condition based on the results of early warning tests. The publication of such information on the official website of the National Commission which implements state regulation in the sphere of financial services markets unifies data on the financial status of all life insurance companies in one place.

предупреждения. Обнародование такой информации на официальном сайте Национальной комиссии, осуществляющей государственное регулирование в сфере рынков финансовых услуг, унифицирует в одном месте данные о финансовом состоянии всех компаний по страхованию жизни.

Ключевые слова: контроль, информационный ресурс, компания по страхованию жизни, тесты раннего предупреждения.

Табл.: 6. **Библ.:** 13.

Кривицкая Ольга Романовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, учета и аудита, Национальный университет «Острожская академия» (ул. Семинарская, 2, Острог, 35800, Украина)

E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

ORCID: 0000-0002-0844-3362

Researcher ID: G-4917-2018

Keywords: control, information resource, life insurance company, early warning tests.

Tbl.: 6. **Bibl.:** 13.

Kryvytska Olha R. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, The National University of Ostroh Academy (2 Seminarska Str., Ostroh, 35800, Ukraine)

E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

ORCID: 0000-0002-0844-3362

Researcher ID: G-4917-2018

Роль компаній зі страхування життя в економіці країни та у суспільстві гостро актуалізують проблематику контролю їх діяльності. Нагляд за страховою діяльністю здійснюється в усіх країнах з ринковою економікою. Держава та її громадяни зацікавлені у соціально орієнтованому розвитку страхової справи, яка напряму залежить від стану економіки. У цьому контексті важливе значення має розмежування й розподіл функцій у сфері нагляду (контролю) за страховою діяльністю.

Для зовнішніх користувачів інформації про діяльність компаній зі страхування життя самостійно здійснити діагностику компанії, застосовуючи механізми контролю різних модифікацій, зазвичай є неможливим. Причиною цього може бути безліч різних факторів: відсутність знань і досвіду; відсутність можливості доступу до первинної та вихідної інформації; відсутність бажання та вільного часу. Проте інформація, яка отримана за результатами проведення контрольних процедур за діяльністю компанії зі страхування життя, зазвичай є архіважливою в частині прийняття стратегічних рішень щодо можливості подальшої співпраці. Все це актуалізує не лише проведення контролю діяльності компаній зі страхування життя компетентними установами, а й необхідність створення загальнодоступних інформаційних ресурсів для поширення інформації про результати такого контролю.

Вітчизняні науковці В. Горовий, Н. Добрянська, К. Лобузін, І. Ломачинська, А. Марущак, О. Онищенко, В. Пальчук, В. Попик, Н. Самохіна, Н. Тарасенко, С. Цимбалюк, А. Чередник, у своїх працях досить ґрунтовно розкривають суть і види інформаційних технологій, комунікацій, ресурсів. Досить ґрунтовно проблематику контролю діяльності страхових компаній дослідили у своїх працях Т. Бутинець, Ф. Бутинець, В. Белік, О. Гаманкова, О. Заремба, О. Лаврова, Г. Лютова, В. Мельник, І. Попова, Ж. Прокopenко. Проте практично не дослідженим залишається питання використання результатів контролю як інформаційного ресурсу для прийняття стратегічних рішень потенційними страховальниками.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей контролю як інформаційного ресурсу для прийняття страховальниками стратегічних рішень щодо можливості налагодження або продовження співпраці із компанією зі страхування життя.

На загальнодержавному рівні контроль за достовірністю та повнотою інформації, що надається учасниками страхового ринку, покладається на Національну комісію, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, що закріплено Законом України «Про страхування» [1].

Державне регулювання та нагляд за діяльністю компаній зі страхування життя передбачає контроль за двома напрямками: видача дозволу на діяльність страхових компаній (організаційний (попередній) контроль) та поточний нагляд за її здійсненням (фінансовий контроль).

Мета організаційного контролю полягає у перевірці відповідності компаній зі страхування життя ліцензійним вимогам, в частині їх створення та реєстрації. Як правило, він здійснюється через безвиїзну перевірку. Звіряється легітимність банківських рахунків, справжність статутних документів, наявність приміщення та інших умов, необхідних для нормального функціонування компанії. Результатом цього виду контролю є рішення про реєстрацію чи відмову у реєстрації компанії, зокрема щодо видачі ліцензії на здійснення страхування життя.

Це, свого роду, перший превентивний захід, який забезпечує потенційних страховальників від ризику укладання договору із фіктивною страховою компанією або такою, що має недостатній фінансовий потенціал для виконання усіх прийнятих на себе зобов'язань за договорами страхування життя.

З огляду на це, на законодавчому рівні ще у 2002 році за Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг закріплено ведення Державного реєстру фінансових установ. Статтею 28 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» до повноважень комісії віднесено реєстрацію та ведення Державного реєстру фінансових установ, а в окремих випадках – ведення реєстрів осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати фінансові послуги. Комісія також забезпечує ведення загальнодоступної інформаційної бази даних про фінансові установи та встановлення переліку і вимог до документів, що подаються для внесення інформації до зазначених реєстрів і бази даних [2]. Для забезпечення належного рівня виконання покладених на комісію зобов'язань у 2003 році Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг розпорядженням №41

від 28 серпня затверджено Положення про Державний реєстр фінансових установ [3].

Відповідно до Указу Президента України № 1069/2011 [4] 8 лютого 2014 року зазначена комісія була ліквідована, а її правонаступником стала Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка перейняла всі функції, зокрема, і функцію ведення Державного реєстру фінансових установ. На даний час цей реєстр – загальнодоступний. Інформація про зареєстровані фінансові установи, в тому числі і страхові компанії, подається у розрізі, наведеному у табл. 1.

Інформаційне заповнення реєстру комісія здійснює постійно за фактом реєстрації нової фінансової установи. Проте для пересічного громадянина представлена інфор-

мація важко прийнятна, оскільки основним показником, взятим за основу формування реєстру, є дата реєстрації фінансової установи.

Вже нині реєстр відображає інформацію про більше як дві тисячі установ [5], розміщених в єдиному хронологічному ряді за критерієм – дата створення. Це ускладнює пошук необхідної компанії. Більше того, у реєстрі окремо серед страхових компаній не виділяються компанії зі страхування життя. Тому є потреба структурувати інформацію про реєстрацію фінансових установ за критерієм «тип установи». Представляти такий реєстр можливо двома способами:

- у вигляді однієї таблиці за формою, наведеною у табл. 2;

Таблиця 1

Інформація щодо реєстрації фінансових установ

Тип установи	Код за ЄДРПОУ	Повне найменування	Контактні дані			Свідоцтво про реєстрацію фінансової установи		
			Область	Повна адреса	ПІБ керівника	Серія	Номер	Дата видачі
	*	*	*	*	*	*	*	*

Джерело: складено автором на основі [5]

Таблиця 2

Інформація щодо реєстрації фінансових установ у розрізі їх видів

№ з/п	Код за ЄДРПОУ	Повне найменування	Контактні дані			Свідоцтво про реєстрацію фінансової установи		
			Область	Повна адреса	ПІБ керівника	Серія	Номер	Дата видачі
Адміністратор недержавних пенсійних фондів								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								
Кредитна спілка								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								
Ломбард								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								
Недержавний пенсійний фонд								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								
Страхова компанія								
компанії з ризикових видів страхування								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								
компанії зі страхування життя								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								
Фінансова установа								
1	*	*	*	*	*	*	*	*
...								

Джерело: розробка автора

- у вигляді окремих таблиць, кожна з яких несе інформацію про конкретний вид фінансової установи (табл. 3).

Це спростить для потенційних страхувальників процедуру пошуку бажаної компанії зі страхування життя та дасть змогу особисто переконатися, що компанія, яка їх зацікавила, офіційно зареєстрована.

Організаційний контроль нівелює можливість проникнення на ринок страхування життя також тих компаній, які не мають достатнього рівня фінансової спроможності. Це закладено у процедурі створення та реєстрації компаній зі страхування життя, яка включає два етапи: реєстрація як юридичної особи та реєстрація безпосередньо як страхової компанії.

Таблиця 3

Інформація щодо державної реєстрації страхових компаній: компаній зі страхування життя в Україні*

№ з/п	Код за ЄДРПОУ	Повне найменування	Контактні дані			Свідоцтво про реєстрацію фінансової установи		
			Область	Повна адреса	ПІБ керівника	Серія	Номер	Дата видачі
	*	*	*	*	*	*	*	*

Джерело: розробка автора

Отримавши ліцензію на здійснення страхування життя, компанія відразу стає об'єктом фінансового контролю. Враховуючи багатоаспектність можливих проявів видів, форм і методів здійснення фінансового контролю різних суб'єктів господарювання, доцільно наголосити, що фінансовий контроль компаній зі страхування життя важливо розглядати через призму реалізації їх суспільного призначення.

У наукових колах активно досліджується проблематика сутності та призначення фінансового контролю у діяльності усіх суб'єктів господарювання, а також страхових компаній зокрема. Загалом виділяються чотири напрями дослідження сутності фінансового контролю: контроль як сфера діяльності органів державного та фінансового управління; контроль як особлива стадія управлінського циклу; контроль як форма зворотного зв'язку, що забезпечує отримання керованою системою необхідної інформації про реальний стан керованого об'єкта та виконання управлінських рішень; контроль як регулярна перевірка дотримання законодавства, виявлення відповідних порушень [6].

І. В. Попова запропонувала визначити фінансовий контроль страхових компаній як діяльність уповноважених органів зі здійснення нагляду за страховими компаніями (Нацкомфінпослуг через Департамент реєстрації, ліцензування та дозвільних процедур, Департамент пруденційного нагляду, Інспекційний департамент), а також об'єднань страховиків (МТСБУ, АСОУ), аудиторських фірм і безпосередньо фінансових служб страхових компаній, залежно від організаційної структури компанії (сектор бухгалтерського обліку, сектор фінансового аналізу, звітності та планування, сектор управління активами, сектор внутрішнього аудиту, де головну роль фінансового контролера виконує головний бухгалтер або фінансовий директор, якому підконтрольні всі сектори та відділи фінансового управління компанії), діяльність яких спрямована, відповідно до сучасних потреб та тенденцій, на контроль повноти фінансового забезпечення, законності, дотримання фінансової дисципліни, раціональності дій в ході мобілізації, розподілу і використання фінансових ресурсів [7].

Не применшуючи значень сучасних підходів до визначення сутності фінансового контролю, зауважимо, що

це контроль достатності фінансових ресурсів для виконання взятих на себе зобов'язань.

Важливе значення для організації фінансового контролю має чітке визначення об'єктів контролю, що прямо залежить від його мети. Мета фінансового контролю полягає у виявленні та попередженні загроз, погіршення спроможності компанії зі страхування життя своєчасно та у повному обсязі розрахуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями за укладеними договорами. Оскільки розвиток компаній зі страхування життя та їх ефективне функціонування, поряд із багатьма різними чинниками, суттєво залежить від бажання безпосередньо страхувальників укласти договори страхування життя, то саме таке призначення фінансового контролю буде цікавити їх найбільше.

В цьому контексті найбільшу увагу слід приділяти все ж таки контролю за фінансовим станом компанії зі страхування життя. Інформація про фінансовий стан є досить важливою як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів. З цієї метою вітчизняні страхові компанії у своїй практиці протягом останніх років активно використовують тести раннього попередження, розроблені Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, і затверджені Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків» № 3755 від 17 березня 2005 р. [8]. Йдеться про порівняння значень фактичних фінансових показників діяльності страхових компаній з визначеними їх нормативними значеннями, їх узагальнення та оцінку ризиків діяльності страховиків.

За своєю характеристикою тести раннього попередження дають змогу виявляти ступінь проблемності страхових компаній і, таким чином, обирати відповідні рішення щодо протидії дестабілізуючим впливам (для внутрішніх користувачів) та можливості укладання договорів страхування (для зовнішніх користувачів). Тому результати тестів раннього попередження повинні бути відкритими і доступними. Їх обрахунком має займатися не лише Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг або інші контролюючі органи (незалежні аудиторські фірми), а й страхові компанії, для представлення отриманих результатів у річних звітах. Це дозволить

Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг проводити перевірки і, залежно від отриманих результатів, застосовувати заходи впливу [9, с. 669].

Тести раннього попередження важливо використовувати у процесі здійснення аналізу капіталу, активів, перестраховання, страхових резервів, дохідності, ліквідності. Це уможливить встановлення відповідної оцінки страховику за 4-бальною шкалою залежно від діапазону, в який потрапило значення конкретного показника. На основі проведених тестів раннього попередження страховикам можливо присвоїти такі оцінки:

- «1» (стійка) – значення фінансових показників високі;
- «2» (задовільна) – фінансові показники досягли середнього рівня;

- «3» (гранична) – фінансовий стан викликає занепокоєння, значення фінансових показників перебувають на рівні, значно нижчому за середній;
- «4» (незадовільна) – фінансовий стан нестабільний.

У цьому контексті достатньо проаналізувати дев'ять показників відповідно до Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 3755 від 17.03.2005 р. «Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків [10]. Фактична оцінка кожного показника визначається порівнянням розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень. Загальна оцінка визначається як сума фактичних оцінок за окремими показниками, помножених на відповідні коефіцієнти (табл. 4).

Таблиця 4

Загальна оцінка діяльності компаній Граве Україна страхування життя, ТАС та Метлайф протягом 2013–2017 рр.

Показники	Компанії	Роки				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7
<i>Група 1. Показники, що характеризують активи та зобов'язання страховика</i>						
Показник дебіторської заборгованості	Граве Україна страхування життя	0,05	0,10	0,05	0,10	0,05
	ТАС	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
	Метлайф	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Показник ліквідності активів	Граве Україна страхування життя	0,50	0,13	0,13	0,13	0,50
	ТАС	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
	Метлайф	0,50	0,25	0,13	0,25	0,50
Зворотний показник платоспроможності	Граве Україна страхування життя	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
	ТАС	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
	Метлайф	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
<i>Група 2. Показники ефективності страхової діяльності</i>						
Показник ризику страхування	Граве Україна страхування життя	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
	ТАС	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
	Метлайф	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
Показник змін у сумі чистих премій за усіма полісами	Граве Україна страхування життя	0,30	0,08	0,08	0,23	0,30
	ТАС	0,30	0,08	0,23	0,23	0,15
	Метлайф	0,23	0,30	0,23	0,08	0,23
Показник незалежності від перестраховання	Граве Україна страхування життя	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
	ТАС	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23
	Метлайф	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23
<i>Група 3. Показники доходності та рентабельності (ділової активності)</i>						
Показник доходності	Граве Україна страхування життя	0,23	0,15	0,23	0,15	0,23
	ТАС	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23
	Метлайф	0,23	0,15	0,15	0,15	0,15
Показник змін у капіталі	Граве Україна страхування життя	0,30	0,08	0,23	0,08	0,08
	ТАС	0,15	0,30	0,08	0,23	0,08
	Метлайф	0,23	0,08	0,08	0,30	0,08

Закінчення табл. 4

1	2	3	4	5	6	7
Показник доходності інвестицій	Граве Україна страхування життя	0,23	0,08	0,08	0,15	0,15
	ТАС					
	Метлайф	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Загальна оцінка	Граве Україна страхування життя	4	3	3	3	3
		Незадовільна	Гранична			
	ТАС	2	2	2	2	2
		Задовільна				
	Метлайф	3	2	2	2	2
		гранична	Задовільна			

Джерело: складено автором на основі [8; 11–13]

Як видно, тільки у 2013 році оцінка компанії Граве Україна страхування життя була на рівні «4», що дає підстави визнати фінансовий стан нестабільним.

Вже у 2014–2017 роках граничною була оцінка «3», що підтверджує покращення значень фінансових показників, хоча вони і перебувають на рівні, значно нижчому за середній.

Протягом усього досліджуваного періоду компанія зі страхування життя ТАС характеризується задовільною оцінкою «2», що свідчить про відсутність серйозних проблем, оскільки фінансові показники знаходяться на середньому рівні.

Для компанії Метлайф протягом 2014–2017 років визначено граничну оцінку «2», тобто фінансові показники знаходяться на середньому рівні.

Як видно з наведеного матеріалу, застосування тестів раннього попередження для моніторингу фінансового стану компанії зі страхування життя та виявлення можливих загроз є процесом досить складним і вимагає певних знань, вмінь, навичок і доступу до первинної інформації. Проте їх результати є досить важливим інформаційним ресурсом і для керівництва компанії, і для страхувальників. Тому компаніям зі страхування життя важливо забезпечити постійний доступ до інформації про результати проведених тестів раннього попередження. Важливо також, щоб розміщена інформація була легкодоступна та зрозуміла для зовнішніх користувачів. Для цього рекомендовано розміщувати інформацію про загальну оцінку фінансового стану компанії зі страхування життя на офіційному сайті компанії, поряд із річним фінансовим звітом. Проте актуалізується питання щодо забезпечення обов'язковості його виконання.

В Україні сьогодні діє Розпорядження державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.02.2004 № 39 «Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків» [10], яким передбачено види та форми обов'язкової звітності страхових компаній (табл. 5).

Доповнення переліку обов'язкової звітності страховика, що подається до Нацкомфінпослуг, інформацією про загальну оцінку фінансового стану за результатами тестів раннього попередження забезпечить реалізацію регулюю-

чим органом функції інформування зовнішніх користувачів про фінансовий стан діючих в Україні компаній зі страхування життя. Уніфікувати цю інформацію можна таким чином (табл. 6).

Розміщення цієї інформації на офіційному сайті Нацкомфінпослуг, за аналогією із інформацією щодо державної реєстрації страхових компаній, уніфікує в одному місці дані про фінансовий стан всіх компаній зі страхування життя, що спростить процедуру пошуку потенційними страхувальниками цієї інформації та сприятиме пришвидшенню прийняття ними стратегічних рішень щодо вибору компанії для співпраці.

Висновок. Призначення контролю за діяльністю компанії зі страхування життя полягає не тільки у виявленні помилок або відхилень, а й слугує інформаційним ресурсом для ринку страхування життя. Беззаперечно, контроль – складова системи управління компанії зі страхування життя і його інформаційна база, яка використовується в процесі обґрунтування управлінських рішень. Проте результати внутрішнього контролю доцільно використовувати як інформаційний ресурс, що сприятиме залученню нових клієнтів в довго- та короткостроковій перспективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження положення про Державний реєстр фінансових установ» від 28.08.2003 № 41. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0797-03#n15>
4. Указ Президента України «Про ліквідацію Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України» від 19.10.2012 № 1069/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069/2011>

Обов'язкова звітність компаній зі страхування життя

Вид звітності		Складові звітності	
фінансова	проміжна (складається щокварталу за I квартал, перше півріччя та 9 місяців наростаючим підсумком з початку звітнього періоду станом на кінець останнього дня кварталу)	загальні відомості про страховика	
		звіт про доходи та витрати страховика	
		звіт про страхові платежі та виплати за структурними підрозділами страховика	
		пояснювальна записка до звітних даних страховика	
		проміжна фінансова звітність у складі Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)	
	річна (звітним періодом є календарний рік)	загальні відомості про страховика	
		звіт про доходи та витрати страховика	
		звіт про страхові платежі та виплати за структурними підрозділами страховика	
		пояснювальна записка до звітних даних страховика	
		річна фінансова звітність	
інша річна звітність	інформацію щодо ключових ризиків та результатів проведеного стрес-тестування		
	звіт про корпоративне управління		
	актуарний звіт		
	загальна оцінка фінансового стану страховика за результатами тестів раннього попередження*		

Джерело: складено автором на основі [10]

* пропозиція автора

Таблиця 6

Інформація про фінансовий стан компаній зі страхування життя в Україні (1/стійкий; 2/задовільний; 3/граничний; 4/незадовільний)

Назва компанії зі страхування життя	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Граве Україна страхування життя	4 незадовільний	3 граничний	3 граничний	3 граничний	3 граничний
ТАС	2 задовільний	2 задовільний	2 задовільний	2 задовільний	2 задовільний
Метлайф	3 граничний	2 задовільний	2 задовільний	2 задовільний	2 задовільний
...
...

Джерело: розробка автора

5. Державний реєстр фінансових установ. URL: <https://www.nfr.gov.ua/ua/Derzhavnyi-reiestr-finansovykh-ustanov.html>

6. Долгополова О. О., Улановська М. В. Фінансовий контроль страхових компаній. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/28.pdf>

7. Попова І. В. Фінансовий контроль страхових компаній. *Ринок цінних паперів України*. 2012. № 5–6. С. 77–81.

8. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків» від 17.03.2005 № 3755. URL: http://expert-rating.com/data/upload/PI-ratings/rk_gosfinuslug_3755_strah.pdf

9. Яворська Т. В. Концептуальні положення гарантування безпеки страхових компаній України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 668–673. URL: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/141.pdf>

10. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків» від 03.02.2004 № 39 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>

11. Річна фінансова звітність Приватного акціонерного товариства «ГРАВЕ УКРАЇНА Страхування життя». URL: <https://www.grawe.ua/zvitnist-laif/>

12. Річний звіт ПрАТ «Страхова компанія «ТАС». URL: http://www.taslife.com.ua/pages/annual_report

13. Фінансова звітність та звіт незалежного аудитора за рік, який закінчився ПрАТ «Метлайф». URL: <https://www.metlife.ua/about-us/reports/annual-reports/>

REFERENCES

“Derzhavnyi reiestr finansovykh ustanov” [State register of financial institutions]. <https://www.nfp.gov.ua/ua/Derzhavnyi-reiestr-finansovykh-ustanov.html>

Dolhopolova, O. O., and Ulanovska, M. V. “Finansovy kontrol strakhovykh kompanii” [Financial control of insurance companies]. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/28.pdf>

“Finansova zvitnist ta zvit nezalezhnogo audytora za rik, yakyi zakinchysia PrAT «Metlaif»” [Financial Reporting and Independent Auditor’s Report for the year ended with PJSC «Metlaif»]. <https://www.metlife.ua/about-us/reports/annual-reports/>

[Legal Act of Ukraine] (1996). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0797-03#n15>

[Legal Act of Ukraine] (2004). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>

[Legal Act of Ukraine] (2005). http://expert-rating.com/data/upload/PI-ratings/rk_gosfinuslug_3755_strah.pdf

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069/2011>

Popova, I. V. “Finansovyi kontrol strakhovykh kompanii” [Financial control of insurance companies]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, no. 5-6 (2012): 77-81.

“Richna finansova zvitnist Pryvatnoho aktsionerного tovarystva «HRAVE UKRAINA Strakhuvannia zhyttia»” [Annual financial statements of Private Joint-Stock Company «GRAVE UKRAINE Life Insurance»]. <https://www.grawe.ua/zvitnist-laif/>

“Richnyi zvit PrAT «Strakhova kompaniia «TAS»” [Annual report of PJSC «Insurance Company»TAS]. http://www.taslife.com.ua/pages/annual_report

Yavorska, T. V. “Kontseptualni polozhennia harantuvannia bezpeky strakhovykh kompanii Ukrainy” [Conceptual provisions of guaranteeing the safety of Ukrainian insurance companies]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2015. <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/141.pdf>